

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง บทบาทของครูสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ตามการรับรู้ของตนเอง มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาค้นคว้า

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากเอกสาร หนังสือ วารสาร บทความ เอกสารประกอบ การสัมมนา หลักสูตรและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
2. ศึกษาหลักสูตรสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย
3. ศึกษาหลักสูตรสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่วิเคราะห์ได้จากวิชาสังคัมศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ดังนี้
 1. สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 2. วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
 3. ศิลปกรรม (โบราณสถาน, โบราณวัตถุ)
 4. คุณธรรมและจริยธรรมในพระพุทธศาสนา

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังคมศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 2,225 คน (ข้อมูลจากฝ่ายแผนงานและโครงการ สำนักงานสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2540)

2. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังคมศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 368 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

2.1 กำหนดขนาดประชากรโดยใช้ตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie an Morgan, 1970:608) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 327 คน

2.2 สุ่มโรงเรียนจากกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลางจำนวน 9 กลุ่มโรงเรียน ตามการแบ่งของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2531) โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ตามอัตราส่วน 1:3 จากจำนวนโรงเรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 139 โรงเรียน ได้ตัวอย่างประชากรโรงเรียนทั้งหมด 46 โรงเรียน

2.3 สุ่มตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษา จากจำนวนครูสังคมศึกษาที่สุ่ม ได้ในข้อ 2.1 และจำนวนโรงเรียนในข้อ 2.2 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนละ 8 คน รวมเป็นตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 368 คน ดังตารางที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและตัวอย่างประชากรครูตั้งคมศึกษา

กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร	จำนวน (โรงเรียน)	จำนวนโรงเรียน ที่สุ่มได้ (1:3)	ตัวอย่างประชากร (คน)
กลุ่มที่ 1	15	5	40
กลุ่มที่ 2	13	4	32
กลุ่มที่ 3	13	4	32
กลุ่มที่ 4	14	5	40
กลุ่มที่ 5	22	7	56
กลุ่มที่ 6	14	5	40
กลุ่มที่ 7	15	5	40
กลุ่มที่ 8	12	4	32
กลุ่มที่ 9	21	7	56
รวม	139	46	368

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของครูตั้งคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยตามการรับรู้ของตนเอง ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครูตั้งคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ตามการรับรู้ของตนเอง มีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) จำนวนรวมทั้งสิ้น 30 ข้อ แยกตามประเด็นดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 8 ข้อ

- ด้านการจัดเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน จำนวน 11 ข้อ
- ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับอุปสรรคและหน่วยงานที่มีบทบาทช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

2. ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามบทบาทของครูสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยตามการรับรู้ของตนเอง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำแนวคิดมาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2 ศึกษาหลักสูตรสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่วิเคราะห์ได้จากวิชาสังคัมศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ในด้าน

1. สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
3. ศิลปกรรม (โบราณสถาน, โบราณวัตถุ)
4. คุณธรรมและจริยธรรมในพระพุทธศาสนา

2.3 การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยวิเคราะห์และสรุป ข้อมูลใน 2.1 และ 2.2 นำมาสร้างเครื่องมือในการวิจัยมี 1 ชุด เป็นแบบสอบถามมี 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจคำตอบมีจำนวน 13 ข้อ ส่วนที่ 2 ถามเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในด้านต่าง ๆ ทั้ง 3 ด้าน โดยแบ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีจำนวน 8 ข้อ การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนมีจำนวน 11 ข้อ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมี 11 ข้อ รวม 30 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับอุปสรรคและหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยครูสังคัมศึกษาจำนวน 2 ข้อ รวมข้อคำถามทั้ง 3 ตอนเป็นจำนวน 45 ข้อ

2.4 การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา ไปขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขให้ดีขึ้น โดยยึดเกณฑ์จากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 2 จาก 3 ท่าน นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญไปพิจารณาปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้นอีกครั้งร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูสังคัมศึกษา ซึ่งเป็นครูสังคัมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จำนวน 45 คนจาก 15 โรงเรียนดังนี้

1. โรงเรียนวัดราชบพิธ
2. โรงเรียนสตรีวิทยา
3. โรงเรียนวัดสระเกศ

4. โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
5. โรงเรียนทิพบุตประชาสวรรค์
6. โรงเรียนปทุมคงคา
7. โรงเรียนบางกะปิชุมชนวพันธ์อุปถัมภ์
8. โรงเรียนเศรษฐบุตรบ้ำเพ็ญ
9. โรงเรียนมัธยมศึกษาวัดนายโรง
10. โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม
11. โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน
12. โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์
13. โรงเรียนราชวินิตบางแคปานจ้ำ
14. โรงเรียนจันทรประดิษฐารามวิทยาคม
15. โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ นนทบุรี

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้กับตัวอย่างประชากรครูตั้งคมศึกษา 9 กลุ่มโรงเรียนในกรุงเทพมหานครจำนวน 46 โรงเรียน ดังรายชื่อโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร ในภาคผนวก ค

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้กรมสามัญศึกษา ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย และแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยไปติดต่อด้วยตนเองและนัดวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามวันเวลาที่นัดหมายไว้ด้วยตนเองและบางแห่งขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างประชากรส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ใช้เวลา 6 สัปดาห์ จากแบบสอบถามการวิจัยทั้งหมดจำนวน 400 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาครบ 368 ฉบับ แต่มีแบบสอบถามที่มีสภาพสมบูรณ์จำนวน 354 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.50

การวิเคราะห์ข้อมูล

มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบนำมาแจกแจงความถี่ วิเคราะห์เป็นร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางและอธิบายประกอบ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ตามการรับรู้ของตนเอง ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 3 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ เลือกฉบับที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์เป็นรายชื่อ ด้วยการแจกแจงความถี่ และคำนวณด้วยค่าร้อยละ ดังตารางที่ 2
3. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบอุปสรรคและหน่วยงานที่มีบทบาทช่วย สนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิด โดยจัดลำดับความถี่ และหาค่าร้อยละ ดังตารางที่ 14 - 15 แล้วนำเสนอในรูปความเรียง

การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางและแปลความหมายเป็นความเรียงแต่ละตอน ๆ ไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย